

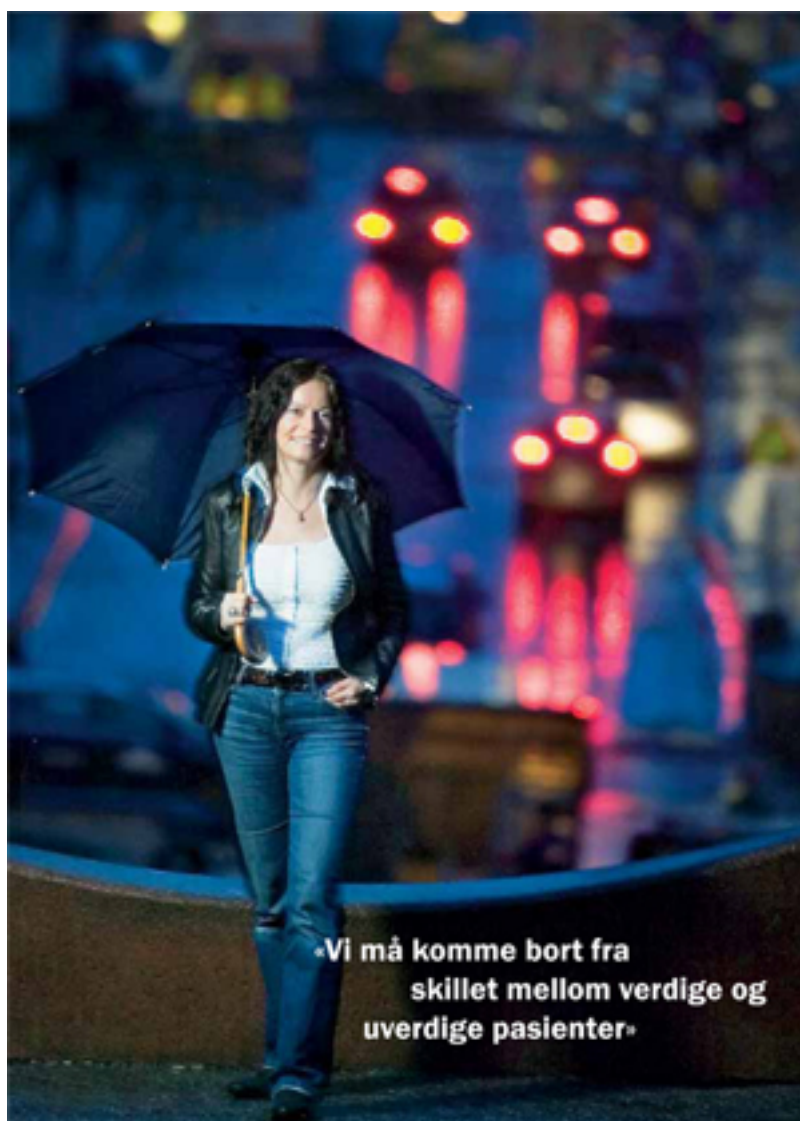
Fullt på høyde med hjernekirurgene

Nina Strand

journalist i Tidsskrift for Norsk psykologforening

Bjørn Erik Larsen

Kari Lossius ønsker høyere status for rusomsorgen – både til felt og folk. Hennes største skrekk er å miste engasjementet. Vi håper hun får oppleve det første. Det andre er et høyst hypotetisk alternativt.

Navn: Kari Lossius

Utdanning: Spesialist i klinisk psykologi

Stilling: Klinikksjef ved Stiftelsen Bergensklinikkene

– *Hvorfor ble du psykolog?*

– Fordi det var så gøy å være student! Jeg er fra Kristiansund, og reiste til Bergen for å bli fysioterapeut. Etter studiet trengte jeg noen ekstra studiepoeng, og valgte psykologi. Jeg stortrivdes med bylivet og med å kunne lese, reflektere og diskutere i timevis. Jeg ville gjerne fortsette studenttilværelsen, og meldte meg på profesjonsstudiet. Den gangen var det ventese­mester før man kom inn. Glitrende, tenkte jeg, og tok fatt på sosialantropologi. Men da jeg kom til 2. avdeling i psykologistudiet, ble jeg for alvor frelst for dette faget. Jeg kjenner ennå denne gløden for psykologien.

– *Hvilken fagperson har betydd mest for deg?*

– Noen har betydd mye fordi jeg har lest dem. Freud og flere av de gamle analytikerne dannet min psykologiske grunnidentitet, og dynamisk tenkning er fortsatt noe jeg har i meg. Senere har jeg latt meg inspirere av den relasjonelle psykologien og da særlig Yalom. Videre har dyktige veiledere vært betydningsfulle. Arvid Solli ble en viktig modell da jeg som fersk psykolog fikk min første stilling i Kristiansund. Han lærte meg betydningen av å være vanlig og folkelig, og å snakke så folk forsto meg. Solli var litt av en farsfigur for meg i denne perioden. Senere jobbet jeg under ledelse av Fanny Duckert. Hun lærte meg at ingenting er umulig dersom en virkelig vil noe. Og at rusproblemer er noe av det mest interessante i verden! Hennes utholdenhet og tro på psykologien som fag var en enorm inspirasjon.

– *Hva er den beste fagartikkelen du har lest det siste året?*

– Tidsskriftets temanummer om relasjonell psykoanalyse var spennende lesning. Spesielt gledelig var det å lese artikkelen til Marius Veseth og Christian Moltu om grunnlagsproblemer i relasjonell psykoanalyse. Unge psykologer som skriver knallgodt! Men hele temanummeret interesserte meg. Jeg brøt med min vanlige lese­måte, nemlig å lese Tidsskriftet bakfra for å få med meg hvem som har flyttet eller fått ny jobb. Denne gangen leste jeg fra begynnelse til slutt, med stort utbytte.

– *Hva er din faglige favoritt-kjepphest?*

– Utviklingen av psykoterapi og behandling i fremtiden opptar meg. Jeg er skeptisk til utviklingen mot stadig mer standardisering av behandling. En annen sak jeg brenner for, er at alle må ha like muligheter for å få hjelp i helseapparatet. Jeg ser at en del av mine pasienter har problemer med å få behandling for somatiske problemer, og at de kan møte tilsvarende avvisning i psykisk helsevern. Begrepet «svingdørspasienter» er et stigmatiserende begrep. I stedet for å ønske folk velkommen til behandling, er man opptatt av å sile pasientene. Dette synes jeg psykologene må engasjere seg i, og ta et ansvar.

– *Hvilken sak burde psykologer gå i bresjen for?*

– Etter hvert er vi psykologer blitt mer samfunnsengasjerte, men jeg ønsker ofte at vi kunne være tidligere på banen. Jeg etterlyser psykologenes engasjement for svake grupper. Nå vet vi for eksempel at en økende andel etnisk utenlandske kvinner utsettes for alvorlig vold, og vi har en debatt om prostitusjon. Vi psykologer er opplært til å forstå komplekse årsakssammenhenger, og kunne etter mitt syn delta mer i samfunnsdebatten. Vi kunne også bidratt til å reise debatt om utviklingen i helseforetakene, spesielt når det gjelder et forenklet syn på psykologisk behandling.

– *Hvilken norsk psykolog fortjener mer oppmerksomhet?*

– Det er ikke en, men alle hverdagspsykologer som aldri er på TV og aldri i avisen. De som tar de vanskeligste pasientene og gjør de tunge jobbene. Disse arbeidshestene er bærebjelker i helseapparatet.

– *Hva brenner du for som psykolog?*

– At rusfeltet holdningsmessig skal sidestilles med hjernekirurgi og få samme prestisje! Alle pasienter har lik rett til helsetjenester, og vi må komme bort fra skillet mellom verdige og uverdige pasienter. Jeg har alltid jobbet med pasienter med lav status. Vi må lære å se etter ressursene hos disse pasientene, og motarbeide fordommer en finner i samfunnet, helsevesenet og til og med i rusfeltet. Det er lagd regler for rusavhengige som ikke gjelder for andre pasienter. Dette dreier seg om holdninger mer enn om penger.

– *Hva ville du gjort om du var minister for en dag?*

– Jeg ville jo helst vært der på ordentlig, da, en dag er jo altfor lite. Men ok, på en dag skulle jeg ordnet med at psykologene fikk rett til å sykemelde og til å forordne medisiner, og ellers formelt ble sidestilt med psykiaterne i helsevesenet. Deretter ville jeg ansatt så mange psykologer jeg bare rakk i direktorater og departementer, ikke bare i Helsedepartementet. Hvis jeg hadde litt tid igjen, ville jeg satt i gang med et prøveprosjekt over tre år, som skulle etablere et helsesenter for alle helseproblemer, psykiske og somatiske. Etter en sånn dag måtte jeg nok tatt meg en joggetur, men før jeg gjorde det, ville jeg legge beina på skrivebordet og sitte en stund bare for å kjenne etter hvordan det var å være minister.

– *Hva er din største skrekk?*

– I jobben er det å miste engasjementet. Å miste evnen til å bli provosert eller involvert. Å mangle entusiasme for medarbeidernes gode ideer. Å bli blasert, og tenke at en selv har alle svarene. Som leder står en i fare for å utvikle slike tendenser. Privat føler jeg meg mer sårbar, som kjæreste, mor og nå også som bestemor. Jo flere du blir glad i, desto flere har du å bekymre deg for.

– *Hva irriterer deg med psykologien?*

– Innimellom kan jeg nok synes at vi blir faglig snevre og selvgode. Vi er ikke alltid flinke til å se hva andre fagfelt har å gi oss. Psykologer har mektige posisjoner, og vi står i fare for å misbruke det gjennom å sette diagnoser på folk og gjemme oss bak faget.

– *Hvordan kan psykologi bli et morsommere fag?*

– Vi kunne gjerne være mer tydelige, og ta klare standpunkter oftere enn vi gjør. Av og til kan det være på sin plass å provosere og spissformulere seg. Mindre selvhøytidelige og mer modige – det kunne vi nok være.

– *Aktuelt nå: Trenger kvinner med rusproblemer egne behandlingstilbud?*

– Ja, uten tvil. Og det bør skje fortere enn svint! Vi vet at mellom 70 og 80 % av kvinner som søker hjelp for rusavhengighet, har opplevd alvorlig psykisk og fysisk vold, utøvd av menn. Kvinnene mangler ofte erfaring med gode og likeverdige relasjoner og fellesskap. Mange har aldri hatt en bestevenninne, og få eller ingen venninner. De har vært outsiders, og er blitt sårbare. Dette er utrygge jenter som har problemer med sin kvinnelighet. De bør ikke utsettes for å møte menn med rusproblemer når de er i behandling.